

Gyimesi karácsony

(részlet a novellából)

Úgy a délelőttnek dereka-formán a bába kikarogott az ajtón, ami lényegétől valahogyan mégis glóriássá szépült: „Fiad van Dienes!” Azután kijöve Illyés bá is félrevonta a tisztelendő urat. Beszéltek néhány minutucskányit, amit végeztével közre is bocsájtott: „Nevet keresénk az újszülöttnek!” S a közdöbbenetre, hogy talántán ez mégis szülői juss lenne, ezzel toldotta meg: „Az lenne bizigen, ha Dienes kiirtódván nagyapja, apja, megháborodva szülőanyja, nem a sajátom gyanánt neveltem lenne emberré.”

Belébúsoltak a ködszitalásba, hanem, a homály vásznát a fráterhez fordulva ismét csak Illyés bá hasította ketté:

Hát kegyes szolgálatát mikorra gondolja kegyelmed?

Hamarost esteledik – csendeskedte a barát – Ha nem kergetné errefelé a gonosz a policájt, úgy hat felé áhítat, s utána, mielőtt asztalhoz telepednék. Úgy sem látszódik ebben a zomotor üdőben mikor jó fel az Esthajnali csillag, a betlehemi, ha odabenn a szíveinkben ottan is világol...

S ezután öfrátársága is együtt kacagta a többiekkel, mint táncolt Dienes a vadmacskabőr kucsmáján, a szólításra, hogy fiának látására bémehet. Még a Gergé huncutkodását is hallatlanba vette: De a következővel még ráérsz kicsinység, hékám!

*

Mikor nagy-keservesen csak átalcsillogta magányos árvaságát a hófellegek fakóságos függönyén az Est-hajnali csillag, s Illyés apó, a tisztelendő, Gergely Gergé s néhány segítségül beszólította ifiu után ajtó tárult mindahányunk előtt, a kismama Rákhel már boldogan szopatot. S úgy belé is szépült, akár a bimbajából kifesző rózsza. Mellette Kántor-uram birtokolta kisdedecske szuszogással melengetésének jussát. Véri néni az özgidősülttel, kürtőskaláccsal, puliszkával gazdagított asztalt rendezgette. Mely mögött Csobot Illyés bá trónolt, akár egy pátriárka, és fogadá az áldott-szentüléstkivánalmakot, amikkel elibekövetkeztek szívükben gyermekei. Kik közül némelyiknek az üke is lehetett volna talán.

Péter atya pedig (ez vala a csángó barát nevezete, akár a kulcsos főapostolé) kezdte volna az isteni-szolgálatot, ha Gergé illedelmes tisztelettel nem hátráltatja ebben.” Engedelemmel essék a szólás-mondás-, szolgáljunk hozzá saját Betlehemmel es!” S takarójából bontván a gyermekágy mellé helyezte azt a nap- hold-, csillagok-, fenyőcskék száz-virágok telerotta, vadkörtefából egybeszépített bölcsőcskét, melyet rongyolt csergepakkjából hamarkodott elő. Illatozó bodorka-szénával ágyazva, díszvarássú lepedősen, fejalávalósan s Rákhelnek címzett megbízatással: „Ejsze, te, feküdtessed beléje a mű kicsinyded Jézuskánkat, hogy a Somlyói Szűzanya, Szent Fiával megáldja!”

Az anyai mellen jóllakott gyermek üde álomba hanyatlott a bölcsőcske ölén. Lábához Bódi kedves báránycájja került. S a tisztelendő fráter zsebbéli szent velejárójából olvasni kezdé az illetékes evangéliumi szakaszt: „... nagy örömet adok tudtul nektek és majd az egész népnek. Ma megszületett a megváltótok...”

És prédikálta a csillagkövető pásztorokat, a három királyokat, az egyiptomi menekedést, s jól benne az időben áhítatos énekszóra váltott. A Csodapásztoroktól a

Mennyből az angyal-ig, a Mostan kinyílt egy szép rózsavirág-ig, akkora egymást értők, gyámolító békességben, boldogságban, aminek társa sem sok létezhet a világon.

Rákhel örvendezte fiacskáját, emberét, Dienes a megcsaladosodást, Bódi az első beretváját Illyés bától: „Ejsze, az első tasli-pofont is tőlem kapád”; Gergé a bölcsőcsinálást, az űzött tisztelendő, Véri banya, meg Illyés bá mindahányunkat, és viszont. S még ha akadt volna lészen közöttük egy önmagában is megbotló, szőrösszívű kárhuzatos, az is övendezhetett volna a nevezetes vacsorának.

S az ejtőzés idején Fráter Péter üvegecskét, gyertyácskákat vett elő csapzott csuhája zsebéből s megtisztelte a két öreget:

Hát akkor feleim, szenteljük kereszténnyé ezt a kicsinyded pogánykát! Mögéje hát evilágbéli pátronusul!

S végződvén a kérdezősködő, szertartásos szöveggel, melyre Illyés báék illedelmesen felelgettek, szentelt-vízzel hinté a selymesen tar fejecskéjét, e szavak kisíretében: Mózes-Áron, a Rákhelé, a meg a Dienesé, én téged megkeresztellek az Atya, a Fiú és a szentlélek nevében.

S rögtönöst, ámenjával a szegve maga zendített reá arkangyali tenorján a székelység csíksomlyói himnuszára:

Hej, én édes, jó Istenem,
Oltalmazóm, segedelmem,
vándorlásban reménységem,
Ínségemben lágy kenyerem...

A második verset valamelyest átszabta Gergé:

Vándor fecske sebes szárnyát,
Üldözöttek vándorlását,
Mártír papok reménységét,
Jézus áldd meg Erdély földjét...

S toldotta ezzel: „A harmadikul-valót, atyám, ősatyáink rovásjeleivel szépíttem a ringó bölcsőcskére, botoljon fel rajta, az, ki ártó akarással bitangolna közibünk,” S zengé:

Bús székelyre otthona vár,
Űzött pásztor oltárt talál,
Óvja népét s boldogetja
Csíksomlyói Szűzmária...

A gyermekecske éhében felsírva jelezte, hogy az Áronokat, Mózeseket mindenkor Józsuák követik, akik az igazakat elvezetik az ígért földjére. Odakívül pedig a Hatalmas és az Osonó reácsaholtak az alácsodálkozó Holdvilágra: Pisloghatsz félszemű! A boldogság az kicsinyded helyen elfér, hiszen ma éjjel még a vihartépte fenyesek is azt zizegik, hogy minden nemzeteknek békességet ajándékozott Szent Fiának születésével a Dicsőséges Isten!

Tímár Máté